การจัดทำข้อมูลพื้นฐาน
ด้านอาชีวอนามัยและสิ่งแวดล้อม ด้านเกษตรกรรม
(แบบรายงาน OEHP เกษตรกรรม)

และสรุปผลการพัฒนาการบันทึกข้อมูลการเจ็บป่วยหรือ
เสียชีวิตจากสารเคมีทางการเกษตร (รหัสโรค T60)
ของหน่วยบริการสุขภาพ

จังหวัดสมุทรสงคราม

ตัวชี้วัดที่ 16 “ร้อยละของจังหวัดมีการจัดทำฐานข้อมูลอาชีวอนามัยและสิ่งแวดล้อม
(Occupational and Environmental Health Profile: OEHP) ด้านเกษตรกรรม และมีการรายงานการเจ็บป่วยหรือ
เสียชีวิตจากสารเคมีทางการเกษตร (รหัสโรค T60)”

บทสรุปสำหรับผู้บริหาร

กลุ่มงานอนามัยสิ่งแวดล้อมและอาชีวอนามัย สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดสมุทรสงคราม ได้จัดทำรายงานข้อมูลพื้นฐานด้านอาชีวอนามัยและสิ่งแวดล้อม ด้านเกษตร (OEHP) ปี พ.ศ. 2563 เพื่อให้สอดคล้องกับนโยบายกระทรวงสาธารณสุข ปี 2563 ได้กำหนดเร่งรัดการดูแลสุขภาพเกษตรกรและประชาชน ผ่านประเด็นการจัดการภัยคุมคามความมั่นคงทางสุขภาพ “ยุติการใช้สารเคมีทางการเกษตรที่มีอันตรายสูง 3 ชนิด ภายในปี พ.ศ. 2563” ซึ่งเป็นสารกำจัดวัชพืช 2 ชนิด ได้แก่ พาราควอต และไกลไลโฟเสท สารกำจัดแมลง 1 ชนิด ได้แก่ คลอร์ไพริฟอส ซึ่งสารทั้ง 3 ชนิด มีชื่อทางการค้า เช่น กรัมม๊อกโซน ราวด์อัพ สปาร์ค คลอร์ไพริฟอส เป็นต้น โดยมีการกำหนดมาตรการเพิ่มเติมการเฝ้าระวัง การได้รับสารพิษทาวการเกษตร จากการรายงานการเจ็บป่วย หรือเสียชีวิตด้วยโรคพิษสารกำจัดศัตรูพืช T60 โดยกำหนดให้หน่วยบริการทุกระดับต้องรายงานการเจ็บป่วย หรือเสียชีวิตด้วยโรคพิษสารกำจัดศัตรูพืช T60 รายเดือน ตามตัวชี้วัดที่ 16 : ร้อยละของจังหวัดมีการจัดทำฐานข้อมูลอาชีวอนามัยและสิ่งแวดล้อม (Occupational and Environment Health Profile : OEHP) ด้านเกษตรกรรม และมีการรายงานการเจ็บป่วยหรือเสียชีวิตจากสารเคมีทางการเกษตร (T60)

ในการดำเนินงานของจังหวัดสมุทรสงคราม ในการเฝ้าระวังป้องกันโรคและภัยสุขภาพที่เกิดจากสารเคมีทางการเกษตร โดยพัฒนาระบบการเฝ้าระวัง เช่น การเตรียมข้อมูลพื้นฐานด้านอาชีวอนามัย และสิ่งแวดล้อม : Occupational and Environment Health Profile (OEHP) ด้านการเกษตร กระบวนการรวบรวมข้อมูลที่ต้องดำเนินการโดยขอความอนุเคราะห์จากหน่วยงานอื่นๆที่เกี่ยว (นอกสังกัดกระทรวงสาธารณสุข) โดยสามารถรวบรวมข้อมูลพื้นฐานได้ ออกเป็น 5 ประเภท ได้แก่ จำนวนประชากรเกษตรทั้งหมดที่แยกออกเป็นประเภทการเพาะปลูก พื้นที่การเพาะปลูก ปริมารสารเคมีที่ใช้ในการเกษตร ข้อมูลผลการคัดกรองความเสี่ยงต่อสุขภาพจากการสัมผัสสารเคมีทางการเกษตร (นบก. 1-56 และ ผลการคัดกรองความเสี่ยงด้วยกระดาษ Reactive paper) และ อัตราป่วยที่มีสาเหตุของการป่วยจากการสัมผัสสารเคมีทางการเกษตร รหัส T60.0-T60.9 โดยพบว่า ข้อมูลในแต่ละส่วนไม่มีความเชื่อมโยงกัน ซึ่งควรมีการเพิ่มข้อมูลด้านอื่นๆ ที่อาจจะมีส่วนเกี่ยวข้องมากขึ้น เช่น ข้อมูลการสำรวจการใช้สารเคมีในครัวเรือน (อสม.ออนไลน์ ครั้งที่ 1 -2) ซึ่งจะทำให้สามารถวิเคราะห์ข้อมูลต่างๆได้มากขึ้น และนำไปใช้ประโยชน์ได้มากขึ้น

สำหรับโอกาสในการพัฒนาในการจัดทำข้อมูลพื้นฐานด้านอาชีวอนามัย และสิ่งแวดล้อม : Occupational and Environment Health Profile (OEHP) ด้านการเกษตร ในปีถัดไป ควรพิจารณาประสานข้อมูลในส่วนต่างที่เกี่ยวข้องเพิ่มเติม เพื่อประโยชน์ในการวิเคราะห์ เช่น ข้อมูล จำนวนพื้นเพาะปลูกพืชกับการเจ็บป่วยโรคพิษสารกำจัดศัตรูพืช (T60) จำแนกตามอำเภอ และพัฒนาข้อมูล และเชื่อมโยงข้อมูล เช่น ข้อมูลการสำรวจการใช้สารเคมีในครัวเรือน (อสม.ออนไลน์ ครั้งที่ 1 -2) และข้อมูลการเจ็บป่วยโรคพิษสารกำจัดศัตรูพืช (T60) จำแนกตามอำเภอ เพื่อประโยชน์ในการวางแผน/ออกมาตรการการยุติสารเคมีทางการเกษตรในระดับพื้นที่ต่อไป

กลุ่มงานอนามัยสิ่งแวดล้อมและอาชีวอนามัย
สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดสมุทรสงคราม
สิงหาคม 2563

ตัวชี้วัดที่ 16 “ร้อยละของจังหวัดมีการจัดทำฐานข้อมูลอาชีวอนามัยและสิ่งแวดล้อม (Occupational and Environmental Health Profile: OEHP) ด้านเกษตรกรรม และมีการรายงานการเจ็บป่วยหรือเสียชีวิตจากสารเคมีทางการเกษตร (รหัสโรค T60)”

บทที่ 1 บทนำ

ความเป็นมา

ข้อมูลพื้นฐานด้านอาชีวอนามัย และสิ่งแวดล้อม : Occupational and Environment Health Profile (OEHP) ด้านการเกษตร สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดสมุทรสงคราม ได้จัดทำขึ้นในระหว่างเดือนตุลาคม 2562 ถึง สิงหาคม 2563 โดยได้รับ ความร่วมมืออนุเคราะห์ข้อมูลจากหน่วยราชการต่างๆที่เกี่ยวข้อง เช่น ระบบฐานข้อมูลทะเบียนเกษตรกรกลาง กรมส่งเสริมการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรจังหวัด รวมถึงเครือข่ายสาธารณสุขผู้รับผิดชอบงานด้านอนามัยสิ่งแวดล้อม และอาชีวอนามัย จากหน่วยบริการสาธารณสุขทุกระดับในจังหวัดสมุทรสงคราม โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ การสำรวจ รวบรวม วิเคราะห์เชื่อมโยง แปลผล จัดทำข้อมูลสถานการณ์ และสภาพปัญหาด้านสุขภาพและสิ่งแวดล้อมที่เกิดจากสาเหตุสารเคมีทางการเกษตรเป็นหลัก ทั้งนี้เพื่อใช้ข้อมูลดังกล่าวเป็น แนวทางการเฝ้าระวัง ป้องกัน ควบคุม และแก้ไขปัญหาด้านสารเคมีเกษตร และนำไปสู่การใช้ข้อมูลในการจัดทำแผนปฏิบัติการ / ออกมาตรการการยุติสารเคมีในระดับจังหวัด โดยผ่านกลไกมติประชุมคณะกรรมการควบคุมโรคจากการประกอบอาชีพและโรคจากสิ่งแวดล้อมจังหวัดสมุทรสงคราม ต่อไป

สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดสมุทรสงคราม ขอขอบคุณเครือข่ายเจ้าหน้าที่สาธารณสุข และคณะเจ้าหน้าที่ จากหน่วยราชการต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง อาทิเช่น สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม อุตสาหกรรมจังหวัดสุพรรบุรี องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สวัสดิการและคุ้มครองแรงงานจังหวัด จัดหางานจังหวัด ประกันสังคมจังหวัด ฯลฯ ที่มีส่วนร่วมในการดำเนินการ และให้คำปรึกษาแนะนำในการจัดทำข้อมูลพื้นฐานด้านอาชีวอนามัย และสิ่งแวดล้อม : Occupational and Environment Health Profile (OEHP) ด้านการเกษตร ฉบับนี้ขึ้น โดยผู้จัดทำหวังเป็นอย่างยิ่งว่ารายงานฉบับนี้จะเป็นประโยชน์ต่อการดำเนินงานด้านอาชีวอนามัยและสิ่งแวดล้อม ด้านการเกษตร อนึ่งหากมีข้อเสนอแนะเพิ่มเติม คณะผู้จัดทำยินดีน้อมรับ เพื่อนำสู่การปรับปรุงพัฒนาให้ทันสมัย เข้ากับสถานการณ์ และเกิดความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ต่อไป

กลุ่มงานอนามัยสิ่งแวดล้อมและอาชีวอนามัย
สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดสมุทรสงคราม
สิงหาคม 2563

วัตถุประสงค์

๑) เพื่อนำข้อมูลทางด้านอาชีวอนามัยและสิ่งแวดล้อม ในประเด็นที่เกี่ยวข้องทางด้านเกษตรกรรม เช่น ข้อมูลทั่วไป ข้อมูลการใช้สารเคมีทางการเกษตรและข้อมูลการเฝ้าระวังผลกระทบต่อสุขภาพจากแหล่งข้อมูลต่างๆ ใช้นำมาวิเคราะห์และจัดทำเป็นข้อมูลพื้นฐานหรือข้อมูลสถานการณ์สำหรับใช้ในการวางแผนและเฝ้าระวังสุขภาพประชาชน

2) เพื่อใช้ข้อมูลด้านเกษตรกรรม เป็นข้อมูลนำเข้าในการออกมาตรการยุติสารเคมีทางการเกษตรผ่านกลไกคณะกรรมการควบคุมโรคจากการประกอบอาชีพและโรคจากสิ่งแวดล้อมจังหวัด

วิธีการรวบรวมข้อมูล

ใช้การรวบรวมข้อมูลจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น สำนักงานสถิติจังหวัด รายงานจากสำนักงานจังหวัด ระบบฐานข้อมูลทะเบียนเกษตรกรกลาง กรมส่งเสริมการเกษตร กรมวิชาการเกษตร สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร สำนักควบคุมพืชและวัสดุการเกษตร กระทรวงเกษตรและ สหกรณ์ สำนักงานเกษตรอำเภอ หน่วยบริการสาธารณสุขทุกระดับ ข้อมูลจากระบบ HDC กระทรวงสาธารณสุข

ประโยชน์ที่จะได้รับ

1. สามารถนำข้อมูลทางด้านอาชีวอนามัยและสิ่งแวดล้อม ในประเด็นที่เกี่ยวข้องทางด้านเกษตรกรรม ใช้ในการวางแผนและเฝ้าระวังสุขภาพประชาชน ประเด็นการยุติสารเคมีทางการเกษตร
2. สามารถใช้ฐานข้อมูลอาชีวอนามัยด้านเกษตรกรรม เป็นข้อมูลนำเข้าในการออกมาตรการยุติสารเคมีทางการเกษตรผ่านกลไกคณะกรรมการควบคุมโรคจากการประกอบอาชีพและโรคจากสิ่งแวดล้อมจังหวัดได้ในปี พ.ศ.2564

บทที่ 2 สรุปผลการดำเนินงาน และข้อมูลการจัดทำข้อมูลพื้นฐานด้านอาชีวอนามัยและสิ่งแวดล้อม ด้านเกษตรกรรม (Occupational and Environmental Health Profile : OEHP เกษตรกรรม) และสรุปภาพรวมข้อมูลรายงานการเจ็บป่วยหรือเสียชีวิตจากสารเคมีทางการเกษตร (รหัสโรค T60) ในระดับพื้นที่

หมายเหตุ : โดยวิเคราะห์ข้อมูลจาก “ไฟล์ชุดข้อมูลสถิติพื้นฐานอาชีวอนามัยและสิ่งแวดล้อม (Occupational and Environmental Health Profile: OEHP) ด้านเกษตรกรรม” ที่พื้นที่ของท่านได้จัดทำขึ้น ร่วมกับข้อมูลรายงานการเจ็บป่วยหรือเสียชีวิตจากสารเคมีทางการเกษตร (รหัสโรค T60) ในระดับพื้นที่

1. ข้อมูลสถานการณ์การจัดซื้อสารเคมีเพื่อใช้ในการเกษตรในพื้นที่จังหวัดสมุทรสาครเมื่อเปรียบเทียบกับเขตสุขภาพที่ 5

จากฐานข้อมูลการจัดซื้อสารเคมีของ ธกส. ของเขตสุขภาพที่ 5 ปี 2559 พบว่า จังหวัด สมุทรสงคราม มีจำนวนการซื้อสารเคมีประเภทกำจัดแมลง และสารกำจัดวัชพืช มากที่สุดในเขตสุขภาพที่ 5 รายละเอียดตามตารางที่แสดงดังต่อไปนี้

ตารางแสดงข้อมูลการจัดซื้อสารเคมีเพื่อใช้ในการเกษตร ของเขตสุขภาพที่ 5 ในปี พ.ศ. 2559

	เคมีภัณฑ์	สารกำจัดแมลง	สารกำจัดวัชพืช	ฮอร์โมนพืช /สารป้องกันโรคพืชอื่นๆ
ราชบุรี	3,029.00	938,097.00	9,021.00	7,916.00
กาญจนบุรี	643,314.00	30,728.00	29,420.00	16,440.00
นครปฐม	2,400.00	8,624.00	16,392.00	5,775.00
ประจวบคีรีขันธ์	40,753.00	2,137.00	21,788.00	12,543.00
เพชรบุรี	1,048.00	6,913.00	5,060.00	9,461.00
สมุทรสงคราม	-	-	400.00	-
สมุทรสาคร	38.00	647.00	19.00	5.00
สุพรรณบุรี	241,236.00	13,027,756.00	684,071.00	233,178.00
รวม	**931,818.00**	**14,014,902.00**	**766,171.00**	**285,318.00**

ตัวชี้วัดที่ 16 “ร้อยละของจังหวัดมีการจัดทำฐานข้อมูลอาชีวอนามัยและสิ่งแวดล้อม (Occupational and Environmental Health Profile: OEHP) ด้านเกษตรกรรม และมีการรายงานการเจ็บป่วยหรือเสียชีวิตจากสารเคมีทางการเกษตร (รหัสโรค T60)”

2.ข้อมูลผลการคัดกรองความเสี่ยงต่อสุขภาพจากการสัมผัสสารเคมีทางการเกษตรของจังหวัดสมุทรสงคราม

ตารางแสดงข้อมูลการคัดกรองความเสี่ยงต่อสุขภาพจากการสัมผัสสารเคมีทางการเกษตรของจังหวัดสมุทรสงคราม ปี พ.ศ. 2562

อำเภอ	ทั้งหมด										
	ผู้ได้รับการคัดกรองฯ (คน)	ผลปกติ		ผลปลอดภัย		ผลมีความเสี่ยง		ผลไม่ปลอดภัย		ไม่ระบุรายละเอียด	
		คน	ร้อยละ	คน	ร้อยละ	คน	ร้อยละ	คน	ร้อยละ	คน	ร้อยละ
เมืองสมุทรสงคราม	1	0	0	0	0	0	0	1	100	0	0
บางคนที	511	49	9.59	462	90.41	0	0	0	0	0	0
อัมพวา	245	129	52.65	30	12.24	63	25.71	23	9.39	0	0
รวม	757	178	23.51	492	64.99	63	8.3223	24	3.1704	0	0

3.ข้อมูลอัตราป่วยที่มีสาเหตุของการป่วยจากการสัมผัสสารเคมีทางการเกษตร รหัส T60.0-T60.9

ตารางแสดงข้อมูลอัตราป่วยที่มีสาเหตุของการป่วยจากการสัมผัสสารเคมีทางการเกษตร รหัส T60.0-T60.9จังหวัดสมุทรสงคราม ปี พ.ศ.2562

อำเภอ	ประชากรเป้าหมาย	รวมพิษสารกำจัดศัตรูพืช		สารกำจัดแมลง		สารกำจัดวัชพืช		สารกำจัดศัตรูพืชอื่นๆ	
		ป่วย	อัตรา	ป่วย	อัตรา	ป่วย	อัตรา	ป่วย	อัตรา
เมืองสมุทรสงคราม	86,815	0	0	0	0	0	0	0	0
บางคนที	24,771	1	4.04	0	0	0	0	1	4.04
อัมพวา	44,552	0	0	0	0	0	0	0	0
รวม	156,138	1	0.64	0	0	0	0	1	0.64

บทที่ 3 วิเคราะห์ความเชื่อมโยงข้อมูลระหว่างข้อมูลพื้นฐานด้านอาชีวอนามัยและสิ่งแวดล้อม ด้านเกษตรกรรม (Occupational and Environmental Health Profile : OEHP เกษตรกรรม) กับข้อมูลรายงานการเจ็บป่วยหรือเสียชีวิตจากสารเคมีทางการเกษตร (รหัสโรค T60) ในระดับพื้นที่

จากผลการวิเคราะห์ตาราง พบว่า จังหวัดสมุทรสงคราม พบว่า อำเภออัมพวา มีผลการคัดกรอง reactive paper ที่มีผลเสี่ยงและไม่ปลอดภัย พบมากที่สุด ซึ่งไม่มีความสอดคล้องกับอัตราการเจ็บป่วยด้วยสารเคมีทางการเกษตร (รหัส T60) พบมากที่สุดในพื้นที่อำเภอบางคนที

บทที่ 4 อภิปรายผลการดำเนินงาน และเสนอแนะเพื่อนำไปสู่การกำหนดนโยบายและมาตรการที่สำคัญของจังหวัด

อภิปรายผลการดำเนินงาน

ในการดำเนินงานของจังหวัดสมุทรสงคราม ในการเฝ้าระวังป้องกันโรคและภัยสุขภาพที่เกิดจากสารเคมีทางการเกษตร โดยพัฒนาระบบการเฝ้าระวัง เช่น การเตรียมข้อมูลพื้นฐานด้านอาชีวอนามัย และสิ่งแวดล้อม : Occupational and Environment Health Profile (OEHP) ด้านการเกษตร กระบวนการรวบรวมข้อมูลที่ต้องดำเนินการโดยขอความอนุเคราะห์จากหน่วยงานอื่นๆที่เกี่ยว (นอกสังกัดกระทรวงสาธารณสุข) โดยสามารถรวบรวมข้อมูลพื้นฐานได้ ออกเป็น 5 ประเภท ได้แก่ จำนวนประชากรเกษตรทั้งหมด ที่แยกออกเป็นประเภทการเพาะปลูก พื้นที่การเพาะปลูก ปริมารสารเคมีที่ใช้ในการเกษตร . ข้อมูลผลการคัดกรองความเสี่ยงต่อสุขภาพจากการสัมผัสสารเคมีทางการเกษตร (ผลการคัดกรองความเสี่ยงด้วยกระดาษ Reactive paper) และ อัตราป่วยที่มีสาเหตุของการป่วยจากการสัมผัสสารเคมีทางการเกษตร รหัส T60.0-T60.9 โดยพบว่า ข้อมูลในแต่ละส่วนมีความเชื่อมโยงกัน แต่ยังขาดข้อมูลในบางประเด็นที่ต้องมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เช่น ประเด็นการเพิ่มข้อมูลด้านอื่นๆ ที่อาจจะมีส่วนเกี่ยวข้องมากขึ้น เช่น ข้อมูลการสำรวจการใช้สารเคมีในครัวเรือน (อสม.ออนไลน์ ครั้งที่ 1 -2) ซึ่งจะทำให้สามารถวิเคราะห์ข้อมูลต่างๆได้มากขึ้น และนำไปใช้ประโยชน์ได้มากขึ้น

ข้อเสนอแนะ

2. พิจารณาประสานข้อมูลในส่วนต่างที่เกี่ยวข้องเพิ่มเติม เพื่อประโยชน์ในการวิเคราะห์ เช่น ข้อมูล จำนวนพื้นเพาะปลูกพืชกับการเจ็บป่วยโรคพิษสารกำจัดศัตรูพืช (T60) จำแนกตามอำเภอ
3. พิจารณาการตรวจสอบคุณภาพการข้อมูลอัตราป่วยที่มีสาเหตุของการป่วยจากการสัมผัสสารเคมีทางการเกษตร รหัส T60.0-T60.9 ว่ามีการบันทึกตรงตามคำนิยามหรือไม่

ตัวชี้วัดที่ 16 “ร้อยละของจังหวัดมีการจัดทำฐานข้อมูลอาชีวอนามัยและสิ่งแวดล้อม (Occupational and Environmental Health Profile: OEHP) ด้านเกษตรกรรม และมีการรายงานการเจ็บป่วยหรือเสียชีวิตจากสารเคมีทางการเกษตร (รหัสโรค T60)”

4. พัฒนาข้อมูล และเชื่อมโยงข้อมูล เช่น ข้อมูลการสำรวจการใช้สารเคมีในครัวเรือน (อสม.ออนไลน์ ครั้งที่ 1 -2) และข้อมูลการเจ็บป่วยโรคพิษสารกำจัดศัตรูพืช (T60) จำแนกตามอำเภอ เพื่อประโยชน์ในการวางแผน/ออกมาตรการการยุติสารเคมีทางการเกษตรในระดับพื้นที่ต่อไป